

Katyń 1940

<https://katyn.ipn.gov.pl/kat/miejsca-pamie/cmentarz/12240,Polski-Cmentarz-Wojenny-w-Miednoje.html>
26.05.2024, 02:24

CMENTARZE

Polski Cmentarz Wojenny w Miednoje

Lokalizacja

Miednoje jest niewielką wsią w północnej części Federacji Rosyjskiej, w obwodzie twerskim. Znajduje się przy trasie Moskwa - Petersburg, w odległości około 200 km od Moskwy i około 500 od Petersburga.

Miednoje, fot. IPN

Ekshumacje

W lipcu 1990 r., w wyniku działań prowadzonych przez polskich i rosyjskich dziennikarzy oraz działaczy „Memoriału” poszukujących zwłok Polaków, którzy po 17 września 1939 r. znaleźli się w sowieckiej niewoli, władze KGB w Kalininie (dzisiaj Twer) oficjalnie potwierdziły istnienie takich pochówków między wsiami Jamak i Miednoje, nad rzeką Twercą. Rok później, od 15 do 30 sierpnia 1991 r. badania przeprowadziła tam polska ekipa pod kierunkiem ówczesnego zastępcy prokuratora generalnego RP, Stefana Śnieżki, pracująca wcześniej w Piatichatkach pod Charkowem na Ukrainie. W skład ekipy wchodził również: prokuratorzy, lekarze sądowi, antropolog; archeolog; eksperci policyjni oraz ks. Zdzisław Peszkowski i reżyser z Wytwórni Filmów Dokumentalnych Józef Gębski z ekipą filmową.

Tereny wokół Kalinina nie zostały w czasie II Wojny Światowej zajęte przez Niemców. Nieprzerwanie znajdowały się pod władzą sowiecką, dlatego też z punktu widzenia śledztwa ekshumacje w Miednoje miały szczególną wartość dowodową. Teren ekshumacji został wydzielony z większego obszaru zarządzanego przez KGB (wcześniej NKWD).

Prace archeologiczno-ekshumacyjne w Miednoje kontynuowała od 7 do 22 września 1994 r. i od 7 czerwca do 31 sierpnia 1995 r. ekspedycja zorganizowana przez polskie MSW pod kierunkiem antropologa, prof.

Bronisława Młodziejewskiego. Uczestniczyli w niej: archeolodzy, lekarze sądowi, faleryści; przedstawiciele MSW, PCK oraz grupa dokumentalistów, fotografów, rewidentów i pracowników technicznych.

W wyniku wszystkich prac badawczych zlokalizowano na obszarze 1, 7 ha 25 zbiorowych mogił, w których spoczywają szczątki ponad 6300 Polaków, więzionych w latach 1939 -1940 w obozie specjalnym NKWD w Ostaszku. Zamordowano ich w pomieszczeniach więzienia w siedzibie Zarządu Obwodowego NKWD w Kalininie (dziś Twer). Ciała zamordowanych ładowano na samochody ciężarowe i wywożono do wcześniej przygotowanych dołów na należącym do NKWD terenie leśnym koło wsi Miednoje. Pogrzebano tu skrycie zwłoki ponad 6300 Polaków - funkcjonariuszy Policji Państwowej i Policji Województwa Śląskiego, Straży Granicznej i Straży Więziennej, żołnierzy i oficerów Korpusu Ochrony Pogranicza i innych formacji wojskowych, pracowników administracji państwowej II Rzeczypospolitej.

Z grobów w Miednoje wydobyto i przywieziono do kraju tysiące przedmiotów należących do ofiar, pozwalających utożsamić je z policjantami i funkcjonariuszami innych służb państwowych przetrzymywanymi w obozie w Ostaszku. Wśród znalezisk są odznaki Policji Państwowej, Policji Województwa Śląskiego i Straży Granicznej, orzełki policyjne, mundury, buty, książeczki wojskowe, legitymacje i notatniki służbowe policjantów, metryki, listy, fotografie bliskich, notatki i zapiski

kronikarskie a także wykazy współwięźniów. Wszystkie te przedmioty po konserwacji trafiły do Muzeum Katyńskiego w Warszawie.

Budowa

25 marca 1995 r. w Smoleńsku strona polska i rosyjska podpisały dokument o budowie Polskich Cmentarzy Wojennych w Katyniu i Miednoje. 11 czerwca 1995 r., został uroczyście wmurowany akt erekcyjny i poświęcony przez Ojca Świętego Jana Pawła II kamień węgielny pod budowę cmentarza w Miednoje. W lipcu 1995 r. Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa rozpisała otwarty konkurs o zasięgu międzynarodowym na projekt zagospodarowania przestrzennego terenu przyszłego cmentarza. Jury konkursu, w skład, którego weszli m.in. przedstawiciele Federacji Rodzin Katyńskich i Stowarzyszenia „Rodzina Policyjna 1939 roku” w październiku 1996 r. wybrało projekt koncepcyjny autorstwa artystów rzeźbiarzy: Zdzisława Pidka z Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku i Andrzeja Sołtygi z Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W wyniku niemal dwuletnich starań Rada OPWiM – inwestor prac, reprezentujący Rząd RP – otrzymała od władz rosyjskich zatwierdzoną dokumentację projektową, prawo dysponowania terenem oraz pozwolenie na budowę cmentarza.

Prace realizacyjne rozpoczęły się wiosną 1999 r. i trwały ok. 12 miesięcy. Wykonywały je polskie firmy – Budimex

S.A. i Metalodlew S.A. z Krakowa. Na miejscu wykonywano prace ziemne, budowlane i montażowe, natomiast część z nich, tj. odlewy elementów rzeźbiarskich (krzyże, tablice inskrypcyjne itp.) w Krakowie. Inskrypcje przygotowali pracownicy Centralnego Archiwum MSW i Wyższej Szkoły Policyjnej w Szczytnie pod kierownictwem dr. Grzegorza Jakubowskiego. Odbiór nastąpił 9 sierpnia 2000 r.

Miednoje, fot. IPN

Miednoje, fot. IPN

Opis

Przed wejściem na cmentarz, po obu stronach bramy, stoją żeliwne kolumny z orłami, a przed słupami na alejce jest napis: POLSKI CMENTARZ WOJENNY MIEDNOJE. Centralnym elementem cmentarza – podobnie jak w Katyniu i Charkowie – jest ołtarz stanowiący rodzaj

otwartej kaplicy, na którą składają się: ściana z nazwiskami zamordowanych policjantów, ok. 9-metrowy centralny krzyż i podziemny dzwon, usytuowane na wprost głównego wejścia na cmentarz. Za ołtarzem znajduje się 25 zbiorowych mogił, na których postawiono wysokie, 8-metrowe krzyże. Obok znajduje się wiele niższych brzożowych z biało-czerwonymi flagami oraz tabliczkami z nazwiskami zamordowanych. Wokół cmentarza biegnie aleja, wzdłuż której umieszczono żeliwne tabliczki inskrypcyjne z danymi osobowymi zamordowanych. Cmentarz jest ogrodzony, posiada instalację oświetleniową i wodociągową, kanalizację i inną infrastrukturę, umożliwiającą właściwe użytkowanie obiektu w przyszłości.

28 sierpnia 2000 r. cmentarz został przekazany dyrekcji rosyjskiego Państwowego Kompleksu Memorialnego „Miednoje”, który na co dzień sprawuje nad nim opiekę.

Otwarcie

2 września 2000 roku Polski Cmentarz Wojenny w Miednoje został uroczyście otwarty i poświęcony.

Specjalnym pociągiem z Polski przybyły na tę uroczystość Rodziny Katyńskie i Rodziny Policyjne wraz z Kompanią Reprezentacyjną Wojska Polskiego. Na czele delegacji państwowej stał premier RP Jerzy Buzek, który wygłosił okolicznościowe przemówienie. Pośłanie prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego odczytała szefowa jego kancelarii - Jolanta Szymanek - Deresz. W

imieniu rodzin ofiar głos zabrał prezes Stowarzyszenia „Rodzina Policyjna 1939” Witold Banach. Mszę św. koncelebrowali: arcybp Tadeusz Kondrusiewicz z Moskwy, biskup polowy WP gen. dyw. Sławoj Leszek Głódź i krajowy duszpasterz Policji bp Marian Duś. Obecni byli także: marszałek Sejmu RP Maciej Płażyński, przewodniczący komisji sejmowych, a także grupa posłów i senatorów, szefowie i wiceszefowie kilku resortów, szef Sztabu Generalnego WP gen. broni Henryk Szumski, Komendant Główny Policji nadinsp. Jan Michna oraz Komendant Główny Straży Granicznej gen. Marek Bieńkowski.

Miednoje, fot. IPN

Miednoje, fot. IPN

Księga cmentarna

W latach 2005–2006 w Polsce ukazała się „Księga Cmentarna” cmentarza w Miednoje, zawierająca listę pochowanych tam ofiar zbrodni wraz z krótkimi biografiami (łącznie 6288 nazwisk).

Jest to wspólne dzieło Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Niezależnego Komitetu Historycznego Badania Zbrodni Katyńskiej, Wojskowego Instytutu Historycznego, Centralnego Archiwum Wojskowego, Muzeum Katyńskiego, Centralnego Archiwum MSW, Wyższej Szkoły Policyjnej w Szczytnie, Federacji Rodzin Katyńskich i Stowarzyszenia „Rodzina Policyjna 1939”.

